

העם

דג

הפלדה

הים שלט השבוע על כל מחשבה ביש ראל.

בראשית השבוע היה זה הים היפאני שם הפליגו יחידות חיל-הים האמריקאי לע" בר חופי קוריאה הצפונית, ופיסרית הנוצות של מלחמת-עולם גרעינית שוב איימה באופק (ראה להלן).

בסוף השבוע נשכחו כל הדאגות האלה — כאשר המדינה כולה התייחדה עם 69 המשפחות שהמינו, קיוו, התפללו לשובה של הצוללת הישראלית דקר.

בחיפה ובתל-אביב, בנהריה ובנתניה, בי עכו ובאשדוד, הביטו עיניים ישראליות בגי

רבים מהם ירדו למחתרת: עזבו את הישיבה התחננו ועבדו מחוזה לה — אבל המשיכו להציג את עצמם כבחורי-ישיבה. הם קיימו קשר רופף עם הישיבות, קיזו לעבור שוקט את השנים עד הגיעם לגיל 50, בו שוב לא יחול עליהם חוק גיוס חובה. אבל תחבולות אלה יצרו מתיחות פנימית בישיבות. משתמטים שחיו במחתרת השטו כל רגע מפני הלשונות של חבריהם הקנאים, או המסוכסכים איתם. היו גם ראשי-ישיבות שחששו פן יודע הדבר, וזה יגרום לביטול ההסדר.

ואומנם נתפסו מספר בחורי-ישיבות שחיו חיים אורחיים במחתרת. הם נעצרו, הועמדו לדין וחויילו. אך המצור אחרי משתמטים כאלה הופסק, כי איים לפוצץ את הקואליציה עם הדתיים.

היה ברור כי צריך למצוא מוצא שיאפשר מיפלט חוקי מן הכלוב. הוא נמצא לפני כשלוש שנים. בתיווכן של המפלגות הדתיות, השיגה משלחת של ראשי-הישיבות הסדר ששום גוף אחר במדינה לא זכה לו — ואף לא חלם לתבוע לעצמו.

לפי הסדר זה, יכול כל בחור ישיבה, המגיע לגיל 25, או שהוא נשוי ואב לילד, לעבור אימונים מקוצרים של ששה שבועות — ולאחר מכן לעבור למילואים. כך רשאי הוא לעבור לחיים אורחיים, ללא כל חשש: יותר מזה אינו נדרש לתת למולדתו.

וזהו השעוריה הגדולה. כי אלפי בחורים מסתתרים תחילה מאחורי סירוב דתי-כביכול לשרת בצבא, מוצלים את הישיבה אך ורק כדי להתחמק מגיוס-החובה החל על כל צעיר בגיל 18, ויושבים בה לבטח עד ליום בו הם עוברים ישר למילואים.

★ ★ ★

בין רם לרם

בתמונה הכללית הזאת קיימת גם מיסגרת נוספת, מיסגרתן של ישיבות המפד"ל. לישיבות מעטות אלה הולכים חניכי בני-יעקב, תנועת הנוער של הקיבוץ הדתי, המחייבת גיוס גם של בנים וגם של בנות לנח"ל.

אולם דווקא כמה מן העסקנים החשובים ביותר של המפד"ל מצויים דוגמה רעה לבחורי הכיפות הסרוגות. הם אינם שולחים את בניהם לישיבות של בני-יעקב, כי אם דווקא לישיבות התרדיות, המעניקות שיחרור אוטומטי מן הצבא.

במלחמת ששת-הימים שירתו בני הקיבוץ הדתי ביחידות הלוחמות, ורבים מהם נפלו בקרב. אז גם גילו לראשונה, לתדהמתם, כי לא רק בבחורי-הישיבות האחרות לא התגייסו, אלא שיוצאי אותן ישיבות, שעברו ישר למילואים, הוצבו בעיקר בתפקידים ברבנות הצבאית.

אחרי הקרבות קמה זעקה בקיבוץ הדתי נגד הפלייה בין רם לרם. חברי בני-יעקב התלו מפרסמים כרוזים נגד השתמטות בחורי הישיבה. הם השתמשו בפסוק האחיכס יבואו למחנה ואתם תשבו פה; אותו הסיח משה בפני בני גד ובני ראובן, כאשר סירבו לעבור את הירדן.

הורים שכולם דתיים, שבניהם נפלו ב"מלחמה ולאחריה, התלו וביעיים אף הם, לא להפלות בין רם לרם. זעקתו של הפרופסור אפרים אורבאך, על קבר בנו אברהם, לפני שבועיים, העבירה רעד בלב המדינה כולה.

השבוע שוב נפל צעיר דתי על מישמרת. רב-סוראי מאיר רוטשילד, מדרך סניף בני-יעקב, בצפון תל-אביב, היה אחד משלושת החיילים שנהרגו על גשר אלנבי, אבינו, ד"ר יעקב רוטשילד, הוא מחנך ותיק, אשר לפני שבועות מספר תבע את גיוסם של בחורי הישיבות.

הכנסת נתבקשה לזון בפרשה, ודעת-הקהל התעוררה לראשונה בכל חריפותה. אולם עסקני-הישיבות לא נבהלו. המודיע, ביטאון אגודת-ישראל, הכריז, כי באחירה עכורה זו אין מה לדבר על שינוי הסטאטוס-קוו.

למחרת, ביום שבת לפני הצהריים, כאשר כל הארץ היתה אחוזה חרדה לגורל 69 מלחי הצוללת דקר, נשא הרב הראשי, איסר אונטרמן, את דרשתו בבית-הכנסת ישרון. סערת-הרוחות שקמה בעקבות דבריו לא הפחידה אותו. הוא כבר עבר מהזרה קודמת שלה: ב"1948, כאשר לא נותר כימעט בחור אחד לא-מגויס ביישוב העברי, התקבלו אר

חים נרגזים מול ביתו של הרב אונטרמן, ברחוב אנגל בתל-אביב. הם באו למחות נגד אי-התגייסותם של שלושת בניו הצעירים של הרב. גם אז לא הועילו המחאות.

אורי אבנרי הגיש הצעה דחופה לסדר היום (שדחיפותה לא הוכרה) ואילו סיעות לע והמפד"ל הניעו את גלגלי הקואליציה לדין פנימי.

(המשך מעמוד 7) ללימוד תורה נקרא בשם חייל-השם, ואינו יוצא לצבא כשאר ישראל. תירגום הילכותיו של הרמב"ם לשפת משרד הבטחון של מדינת-ישראל נעשה עם קום המדינה, בחסותו של דוד בן-גוריון. כאשר החל, הגיוס הכללי של צעירי היישוב, ב"1948, הפעילו ראשי-הישיבות לחץ על הרב הראשי, דאז, אייזיק הרצוג, ועל שר החינוך, הרב יהודה לייב מיימון. הם טענו, כי גיוס בחורי-הישיבות יעמיד בסכנה את המשך המורשה הרחבתה של עם ישראל.

השניים העלו בפני דוד בן-גוריון את הדרישה לשחרר את בחורי-הישיבה מגיוס. שר הבטחון, שכבר היה מנוסה בעיסקי-קואליציה עם הדתיים, ואשר לא רצה לעורר מחלוקת, החליט לדחות — זמנית — את גיוס בחורי-הישיבות.

דחייה זו נמשכת 20 שנה.

הפחיתת הצליחה

בדי פעם ניסה משהו לשים קץ לשעוריה האומית. אחד מהם היה פינחס לבון; עת כיהן כשר הבטחון, אבל הקאריירה שלו הסתיימה לפני שיכול היה לשנות את המצב.

לפני ארבע שנים התעוררה שוב השאלה במשרד הבטחון, ואז הועלתה הצעה כי כל בחורי-הישיבה — ללא יוצא מן הכלל — יעברו תקופת-אימונים מקוצרת, בת מספר שבועות בלבד, ולאחר מכן — יוצרו ליחידות מילואים. ראשי הישיבות התנגדו לכך בתוקף, כי הם מתנגדים לכל מיסגרת של חיול.

משלחת של ראשי-ישיבות — ובראשם הרב זלמן סרווצקי, נשיא ועד הישיבות ונשיא מועצה גדולי התורה של אגודת-ישראל — התייצבה אצל סגן שר הבטחון דאז, שמעון פרס. היא איימה לעורר סערות בעולם היהודי, ולבטוף פנה סרווצקי לפולס בדרמאטיות:

"אני לא בטוח אם אתה רוצה להיכנס להיסטוריה כאדם אשר חיסל את הישיבות בארץ-ישראל וגרם לסגירתם של מוסדות התורה המתקיים מאז ומעולם." הסחיטה הצליחה. פרס התוודה לאחר מכן בפני עיתונאים שלא היתה בפיו תשובה לשאלה הזאת, והוא נתן הוראה להתמיד במצב הקיים.

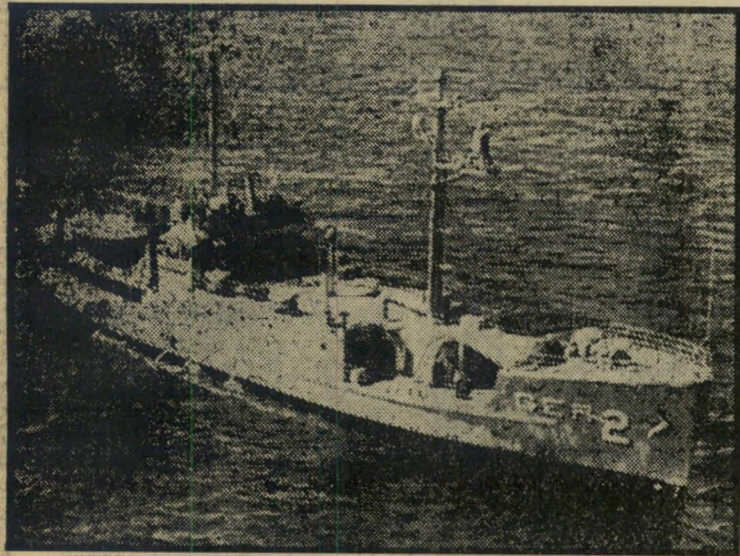
★ ★ ★

אזרחים במחתרת

שיחרור נימשך. אלא שלחלמיני הישיבות הסתבר כי הם נמצאים בתוך כלוב סגור, כי ברגע בו היו עוזבים את הישיבה — היו חייבים להתגייס, כמו כל אזרח אחר.

הוא סירב להשתמש

אוניית-הריגול "פואבלו" מי יעזור לישראל?

יותר חשובה ומיידית מאשר הדאגה הכללית לשלום העולם. ישראל תלוייה עכשיו כליכולה בכוח הצבאי האמריקאי, מול האפשרות של עימות ישיר עם כוחותיה של ברית-המועצות. השא"ל הקובעת היא: במקרה של עימות כזה — האם בכוחה של ארצות-הברית להגיב? פרשת פואבלו חשפה מציאות מדאיגה. ארצות-הברית עמדה, למעשה, חסרת-אונים מול המדינה הקומוניסטית הקטנה, לא יכלה לעשות דבר כדי לשחרר את אונייתה.

הכל — או לא כלום. הסיבה לכך נעוצה במיבנה הכוח הצבאי האמריקאי. עיקר הכוח הזה — ביבשה, באוויר ובים ערוך למלחמה גרעינית. אין הוא מתאים לשום עימות אחר.

פירוש הדבר, שבכל מיקרה של התנגשות חייבת ארצות-הברית לשאול את עצמה: האם להפעיל את הכוח הגרעיני, ולפתוח במלחמת-עולם שתפיל מייד עשרות מיליוני קורבנות בארצות-הברית עצמה — או לשי"תוק?

כדי למנוע ברירה זו, הוקם בשנים האחרונות, מאז כהונת הנשיא קנדי, כוח צבאי "שיגרתי", אולם כוח זה רחוק עתה כולו בחיאט-נאם.

כך קרה שבתקריט עם צפון-קוריאה נשארה ארצות-הברית ללא יכולת של תגובה. היא לא היתה מיבנה להפעיל את הכוחות הגרעיניים שיכלו לגרום למלחמת-עולם — ולא היה לה שום כוח פנוי אחר.

עירוד דהתערבות. יתכן כי התקרית של פואבלו נעדה מראש, מן הצד הקומוניסטי, לשמש מעין "סיוור אלים" לבדיקת נתונים אלה. ברור כי כל מסכ"ל בעולם, ובמיוחד המסכ"ל הסובייטי, רשם לפניו את התוצאות.

הדבר צריך להדאיג כל אדם בישראל. כי לקח פרשת פואבלו עלול לעודד את ברית-המועצות להגביר את התערבותה הצבאית הישירה במרחב, נגד ישראל, בדיעה כי ארצות-הברית אינה יכולה להגיב במרחב יותר מאשר במיזרח אסיה.

* לפני כמה שנים הכחיש חיל-הים האמריקאי כי אוניותיו חדרו למי-החופים של ויאטנאם הצפונית במיפרץ טונקין. אולם כעבור זמן נתגלה, כי היתה זאת הכחשת שקר, וכי שנתת הצפונית היתה נכונה. הדבר גרם לשעוריה גדולה בארצ-הברית.

לים האפורים והסוערים של הים, כאילו יכול היה להופיע מתוכם בכל רגע דג הפלדה, הנושא במעיו את 69 הבנים האבירי דים. הים נהם.

בטחון

צוללות

סובייטיות

כמה יחידות של חיל-הים הסובייטי נמצאות עתה ביס-התיכון, כאיום ישיר על ישראל?

גילה השבוע האדמיראל ג'ון מק'קיין, מפקד-כוחות-הים של ארצות-הברית באירופה: לפחות שלושים אוניות. מהן שתיים עד ארבע צוללות.

זהו רק חלק קטן מחיל-הים הסובייטי, הגדול במהירות, והשוואף להגיע למעמד ה"כוח הימי מס' 1 בעולם. קבע האדמיראל, בהודעה שהדהימה את ארצות-הברית: ל-30 סובייטים יש עכשיו 350 צוללות, מהן 40 הופעלות בכוח גרעיני — לעומת 105 הצוללות של חיל-הים האמריקאי, הכולל 30 המונעות בכוח גרעיני.

אומנם, בסוגים אחרים של כוח ימי, וב"עיקר בנושאות-מטוסים, יש לאמריקה על-יונות מוחלטת. אולם למיספר הצוללות יש משמעות רבה מאד לגבי יחסי-הכוחות בעולם בכלל, וביס-התיכון בפרט.

שבועות ברו עמד כוח-הצוללות הועזיר של ישראל במרכז התודעה הלאומית, כדאי היה לזכור גם את העובדה הזאת, הצופנת כהרבה סכנה חמורה ביותר לבטחון ישראל בניסיונות הנתונות.

יחסי חוץ

מיבחן

ביס רחוק

אוניית-הריגול פואבלו, המצוידת במיטב ה"מכשירים החדישים לבילוש אלקטרוני אווירי, רי, יבשתי, ימי ותתי-ימי, התקרבה לחוף קוריאה הצפונית. לפי הודעת חיל-הים האמריקאי, שהתה